

2. Ťažiskové úlohy

V roku 2003 sa knižnice vo svojej riadiacej činnosti sústredili hlavne :

- na plnenie záverov vyplývajúcich z Rozborov za rok 2002 a odborných porád
- odstraňovanie informačných bariér pre znevýhodnených občanov
- budovanie a rast knižničných fondov v súvislosti s čitateľskými záujmami a potrebami
- vypracovávanie projektov na získanie grantov a financií z mimorozpočtových zdrojov
- nadobecnú funkciu koordináciu a metodické usmerňovanie knižníc v regióne
- zviditeľnenie a propagáciu knižničných činností organizovaním kultúrno výchovných podujatí a stretnutí s významnými osobnosťami
- koordináciu a kooperáciu v oblasti regionálnej článkovej bibliografie
- prácu s detským čitateľom v súvislosti so zníženým záujmom detí o čítanie
- prípravu na úspešnú implementáciu nového knižničného systému KIS 3G do knižníc Prešovského kraja
- rozvíjanie medzinárodnej spolupráce s knižnicami EÚ

III. HLAVNÉ UKAZOVATELE KNIŽNIČNÝCH ČINNOSTÍ

1. Knižničné fondy

V roku 2003 vykazovali verejné knižnice v Prešovskom kraji celkom **2 519 992** knižničných jednotiek. V porovnaní s rokom 2002 je index **99,60** pričom pokles kn. jednotiek o **0,40%** spôsobil znížený prírastok kúpou o **3026** kn.j., (index rastu je **84,57**- pokles o **15,43%**) a tiež prírastok inou formou, ktorý sa znížil o **2338** kn.j (index rastu je **89,35** – pokles o **10,65%**). Počet vyradených kníh bol **51 001** čiže o **12 328** kn.j. menej ako v roku 2002. Celkove bolo v roku 2003 o **10 127** úbytkov kn.j. viac ako prírastkov.

Stav fondov

	Knižničné jednotky	Index rastu	pokles/nárast
Regionálne knižnice	788 600	100,72	+ 0,72%
Mestské knižnice	433 674	98,55	- 1,45%
Ock s profesionálnymi z.	317 680	98,10	- 1,90%
Ock s neprofesionálnymi z.	1 015 032	99,68	- 0,32%
Knižnice spolu	2 519 992	99,60	- 0,40%

Priemery dosiahnuté v jednotlivých typoch knižníc PK:

	Zväzky na obyvateľa	Zväzky na používateľa
Regionálne knižnice	2,93	13,94
Mestské knižnice	3,36	24,96
Ock s profesionálnymi z.	4,47	41,35
Ock s neprofesionálnymi z.	3,26	42,35
Knižnice spolu	3,23	23,87

Poradie RK v zväzkoch na 1 obyvateľa:

1. Svidník	7,36
2. Stará Ľubovňa	3,66
3. Humenné	3,26
4. Vranov n/ Topľou	2,91
5. Prešov	2,69
6. Bardejov	2,37
7. Poprad	2,29

a na 1 používateľa:

1. Svidník	17,11
2. Humenné	15,92
3. Prešov	15,80
4. Stará Ľubovňa	14,26
5. Poprad	12,96
6. Vranov n/ Topľou	12,03
7. Bardejov	9,18

V prepočte na 1 obyvateľa v kraji sa dosiahlo **3,23** zväzkov čo je oproti roku 2002 zvýšenie o **0,01** zv., kým na 1 používateľa knižníc pripadá **23,87** zväzkov a to je zvýšenie o **0,57**.

Percentuálne zastúpenie knižničného fondu v jednotlivých typoch knižníc:

	2003	2002
Regionálne knižnice	31,29%	30,86%
Mestské knižnice	17,21%	15,78%
Ock s profesionálnymi z.	12,61%	12,87%
Ock s neprofesionálnymi z.	40,47%	40,28%

Percentuálne zloženie knižničného fondu podľa tematických skupín:

	2003	2002	2001
Odborná lit. pre dospelých	28,20%	28,26%	26,98%
Krásna lit. pre dospelých	37,26%	37,19%	26,73%
Odborná lit. pre deti	4,80%	5,34%	4,59%
Krásna lit. pre deti	29,73%	29,19%	29,76%

1.1 Prírastky

Celkové prírastok KF v roku 2003 bol **40 874** kn.j. – index **88,40** čo je pokles o **11,60%** oproti roku 2002. Prírastky kn.j. získaných kúpou boli vykázané v počte **21 251** - index **84,57**- pokles o **15,43%**. Celkove bolo nakúpených o **3026** kn.j. menej ako v minulom roku.

Prírastky kn. j. získané inou formou boli v počte **19 623** - index **89,35** – pokles o **10,65%**. prírastok na 100 obyvateľov pripadá **5,24** kn.j. o **0,65** kn.j. menej ako minulého roku.

	Prírastky kúpou			Prírastky inou formou		
	Kn.j.	index	%	Kn.j.	index	%
Regionálne knižnice	7 661	87,77	- 12,23%	4 833	93,16	- 6,84%
Mestské knižnice	3 627	85,97	- 14,03%	749	13,00	- 87%
Ock s profesionálnymi z.	2 687	85,93	- 14,07%	580	20,00	- 80%
Ock s neprofesionálnymi z.	7 276	88,70	- 11,30%	13 461	164,56	+ 64,56%
Všetky knižnice	21 251	87,54	- 12,46%	19,623	89,35	- 10,65%

Kým v minulom roku bol pokles prírastkov v RK o **-4 985 kn.j.** v tomto roku je to „len“ o **-1431 kn.j.**, čo je aj tak veľa (**-10,28%**). Nárast v nákupe zaznamenala len RK Bardejov, Humenné a Svidník. Celkový stav prírastkov zachraňujú prírastky inou formou u Ock s neprof. zamestnancom, ktoré stúpili o **4 354 kn.j.** čo je nárast o **55%**. Spôsobilo to najmä odprofesionalizovanie knižnice v Krásnej Lúke v okr. Medzilaborce, kde sa jej fond započítal k fondu neprofesionálnych knižníc, a preto prírastok inou formou je **3056 kn.j.**, oproti minuloročným **88 kn.j.** a index rastu je **3 472,73** čo je nárast o **+3372,73%**

Poradie RK v prírastkoch kúpou formou

	RK	Prírastky kúpou	
		% rozdiel	Kn.j.
1.	Humenné	+ 30,92%	271
2.	Bardejov	+ 15,47%	1 396
3.	Svidník	+ 4,15%	929
4.	Vranov n/ T	- 17,71%	1 361
5.	Poprad	- 18,26%	1 298
6.	Stará Ľubovňa	- 18,67%	736
7.	Prešov	- 26,53%	1 670

Poradie RK v prírastkoch inou formou

	RK	Prír. inou formou	
		% rozdiel	Kn.j.
1.	Vranov n/ T	+ 29,03%	520
2.	Humenné	+ 14,6%	840
3.	Stará Ľubovňa	+ 4,98%	274
4.	Bardejov	- 0,24%	274
5.	Prešov	- 3,97%	1 476
6.	Poprad	- 15,27%	1 199
7.	Svidník	- 73,88%	111

Prírastky v jednotlivých typoch knižníc v porovnaní s predchádzajúcim rokom:

	2003	2002	rozdiel	%
Regionálne knižnice	12 494	13 925	- 1 431	- 10,28%
Mestské knižnice	4 736	9 982	- 5 246	- 52,55%
Ock s profesionálnymi z.	3 267	5 948	- 2 682	- 45,07%
Ock s neprofesionálnymi z.	20 737	13 383	+ 4 354	+ 55%

Pre porovnanie so smernicami IFLA ktoré odporúčajú ročný prírastok na RK **11 250 k.j.** V RK Prešovského kraja je priemerný ročný prírastok **1 784,8 kn.j.** čo je len **6,3 %** odporúčaného prírastku kým v rámci SR je to necelých **20%**.

V prepočtoch prostriedkov na nákup fondov na 1 obyvateľa **6,11Sk**, čo je oproti minulému roku (**5,62**) nárast + **0,49 Sk** a **-1 Sk** oproti **6,62 Sk**, čo je celoslovenský priemer v r.2002.

Na jedného používateľa sa v nákupe dosiahlo **45,09 Sk** oproti minulému roku (**41,49 Sk**) nárast o **+3,60 Sk** v porovnaní s minulým rokom, kedy bol nárast o 1,46 Sk. Čiže môžeme konštatovať, že financie na nákup sa za posledné 3 roky zvyšujú najvýraznejšie u mestských knižníc znižujú sa u regionálnych knižníc.

Na nákup knižničných dokumentov sa vynaložili finančné prostriedky vo výške **4 760 900 Sk**. Za tieto finančné prostriedky knižnice nakúpili **21 251 kn.** dokumentov. Aj napriek tomu že sa zvýšil objem finančných prostriedkov o **273 700 Sk** ako v roku 2002 pritom sa za tieto financie nakúpilo o **3 026 kn.** dokumentov menej pretože na jeden dokument vychádza **224,03 Sk** čo je o **39,20 Sk** viac ako v roku 2002.

Nákup knižničných dokumentov v Sk podľa typov knižníc:

	Sk na obyvateľa			Sk na používateľa		
	2003	2002	2001	2003	2002	2001
Regionálne knižnice	7,31	7,30	8,44	34,75	34,65	40,94
Mestské knižnice	9,43	6,90	5,02	70,03	51,53	36,83
Ock s profesionálnymi z.	7,14	7,08	6,18	66,09	69,42	51,86
Ock s neprofesionálnymi z.	3,45	3,53	2,96	44,70	41,46	36,46

Poradie RK - nákup v Sk na obyvateľa a používateľa:

		Sk na obyvateľa				Sk na používateľa	
		2003	2002			2003	2002
1.	Svidník	18,25	18,55	1.	Vranov n/ T	54,81	59,85
2.	Stará Ľubovňa	13,76	13,68	2.	Stará Ľubovňa	53,53	49,72
3.	Vranov n/ T	13,24	14,27	3.	Svidník	42,41	40,23
4.	Bardejov	10,41	6,33	4.	Bardejov	40,30	23,76
5.	Humenné	5,84	3,47	5.	Poprad	29,69	34,46
6.	Poprad	5,25	6,06	6.	Humenné	28,49	16,50
7.	Prešov	3,91	5,53	7.	Prešov	23,03	34,37

Medzi najvyššou a najnižšou sumou použitou na nákup kníh na 1 obyvateľa je rozdiel **21,42%**.

Medzi najvyššou a najnižšou sumou použitou na nákup kníh na 1 používateľa je rozdiel **42%**.

Obrat fondov podľa typov knižníc:

	2003	2002
Regionálne knižnice	3,06	3,08
Mestské knižnice	1,21	1,39
Ock s profesionálnymi z.	0,67	0,70
Ock s neprofesionálnymi z.	0,35	0,37

Poradie RK v rámci obratu fondov:

1. Bardejov	3,97
2. Prešov	3,31
3. Vranov n/ Topľou	3,12
4. Svidník	3,05
5. Poprad	2,95
6. Stará Ľubovňa	2,93
7. Humenné	2,02

Obrat fondov v roku 2003 vo verejných knižniciach dosiahol **1,4** výpožičky na 1 knižný dokument, čo je na úrovni väčšiny krajov a je to aj celoslovenský problém.

1.2 Periodiká

Počet titulov odoberaných periodík

- **1012**, čo je o **118** menej ako v minulom roku (**pokles o 10,44%**)

z toho - cudzojazyčných - **84** titulov- o **24** menej ako v r. 2002 (**pokles o 22,22%**)

Počet exemplárov - **1140**, teda o **161** exeplárov menej oproti r.2002 (**pokles o 12,37%**)

2. Používatelia

Počet registrovaných používateľov vo verejných knižniciach Prešovského kraja v roku 2003 bol **105 578**, čo je o **2 563** menej ako v roku 2002 – index **97,63** (**pokles o 2,37%**)

Počet používateľov podľa typu knižníc:

	Používatelia	Index rastu	pokles/nárast
Regionálne knižnice	56 551	99,87	- 0,13%
Mestské knižnice	17 378	100,64	+ 0,64%
Ock s profesionálnymi z.	7 683	99,77	- 0,23%
Ock s neprofesionálnymi z.	23 966	90,27	- 9,73%
Všetky knižnice	105 578	97,63	- 2,37%

Z RK nárast používateľov oproti minulému roku vykazujú len tri knižnice a to **RK Prešov, RK Vranov a RK Poprad**, ostatné zaznamenali pokles z nich najväčší RK *Stará Ľubovňa*.

V jednotlivých okresoch dosiahli nárast používateľov knižnice okresu *Kežmarok, Snina, a Vranov n/Topľou*.

Poradie RK v počte používateľov:

		2003	2002	pokles/nárast
1.	Prešov	15 721	14 895	+ 5,55%
2.	Poprad	9 901	9 895	+ 0,05%
3.	Bardejov	8 636	8 881	- 2,76%
4.	Humenné	7 192	7 394	- 2,73%
5.	Vranov n/ Topľou	5 546	5 480	+1,20%
6.	Svidník	5 352	5 593	- 4,31%
7.	Stará Ľubovňa	4 203	4 485	- 6,29%

Percento používateľov z počtu obyvateľov vo verejných knižniciach je **13,54%** čo je pokles o **0,24%**, ale o **+1,58%** viac oproti celoslovenskému priemeru v r. 2002

Percento používateľov do 15 rokov z celkového počtu používateľov je **47,02%**. Oproti r. 2002 je to pokles o **0,57 %**, avšak oproti celoslovenskému priemeru v r. 2002 je to viac o **5,91%**.

Percento registrovaných používateľov z počtu obyvateľov:

	2003	2002	pokles/nárast
Regionálne knižnice	21,04	21,07	- 0,03%
Mestské knižnice	13,47	13,38	+ 0,09%
Ock s profesionálnymi z.	10,81	10,20	+ 0,61%
Ock s neprofesionálnymi z.	7,71	8,52	- 0,81%

Pod celoslovenský priemer **11,96%** má z jednotlivých okresov najnižšie % používateľov z počtu obyvateľov okres *Medzilaborce* – **5,73%**, *Levoča* – **9,28%**, *Snina* – **9,40%**, *Stropkov* – **9,91%**. Najvyššie % dosahujú okresy *Svidník* – **19,06%** a *Bardejov* – **17,63%**.

Poradie RK v dosiahnutom percente používateľov z počtu obyvateľov:

	RK	2003	2002	2001	% rozdiel 03/01
1.	Svidník	43,02	46,12	49,25	- 12,65%
2.	Bardejov	25,84	26,64	26,44	- 2,27%
3.	Stará Ľubovňa	25,70	27,51	26,70	- 3,74%
4.	Vranov n/Topľou	24,16	23,84	22,49	+ 7,42%
5.	Humenné	20,49	21,03	21,31	- 3,85%
6.	Poprad	17,69	17,59	17,01	+ 4,00%
7.	Prešov	17,00	16,09	15,15	+ 12,21%
SPOLU		21,04	21,07	20,62	+ 2,04%

2.1 Detskí používatelia do 15 rokov

Najvyššie percento používateľov do 15 rokov je v knižniciach s neprofesionálnymi pracovníkmi (66,72%) a tiež jedine v týchto knižniciach tento ukazovateľ stúpol (**+2,34%**). V ostatných knižniciach má klesajúcu tendenciu, najviac však v mestských knižniciach (45,87%), kde klesol o **-1,22%**. Je to však v súlade s klesajúcim celoslovenským trendom. Napriek tomu je počet používateľov do 15 r. z celkového počtu používateľov (**47,02%**) vyššie o **+5,91%** oproti celoslovenskému priemeru, ktorý bol v r. 2002 **41,11%**

Percento detských používateľov z celkového počtu používateľov v jednotlivých typoch knižníc:

	2003	2002	pokles/nárast
Regionálne knižnice	37,00	37,81	- 0,81%
Mestské knižnice	45,87	46,90	- 1,03%
Ock s profesionálnymi z.	61,90	63,12	- 1,22%
Ock s neprofesionálnymi z.	66,72	64,38	+ 2,34%
Spolu	47,02	47,59	- 0,57%

Z regionálnych knižníc je najvyššie percento detí z používateľov v Starej Ľubovni (45,80%), v ktorej sme však zaznamenali najväčší pokles oproti minulému roku, až o **-4,57%**. Najmenšie percento používateľov do 15 r. je v *Humennom* (**31,81%**) a oproti min. roku pokleslo o **-1,46%**. Nárast sme zaznamenali vo *Vranove n/T* (**+1,89%**), v *Prešove* (**+0,74%**) a v *Poprade* (**+0,02%**).

Poradie RK v dosiahnutom percente detí z počtu používateľov:

	RK	2003	2002	% rozdiel
1.	Stará Ľubovňa	45,80	50,37	-4,57%
2.	Svidník	45,37	48,49	-3,12%
3.	Vranov n/ Topľou	42,25	40,36	+1,89%
4.	Prešov	36,86	36,12	+0,74%
5.	Poprad	34,22	34,20	+0,02%
6.	Bardejov	31,91	33,80	-1,89%
7.	Humenné	31,81	33,26	-1,46%
SPOLU		37,00	37,81	-0,87%

Oproti nárastu používateľov verejné knižnice PK vykazujú pokles návštevníkov o **33 464** index **96,65** (pokles o **3,35%**) a to vo všetkých typoch knižníc, okrem Ock s neprofesionálnym zamestnancom v ktorých návštevnosť stúpila o **1,41%**

2.2 Návštevnosť

V roku 2003 počet návštevníkov (**965 208**) v knižniciach Prešovského kraja poklesol o **-33 464** čo je o **3,35%** menej než v r. 2002. Najväčší pokles návštevnosti zaznamenali mestské knižnice až o **-12,35%** oproti minulému roku. Naopak jedine knižniciach s neprof. zamestnancami návštevnosť stúpila o **+1,41%**.

V Prešovskom kraji každý používateľ navštívil knižnicu **9,14** krát v roku.

Návštevnosť jednotlivých typov knižníc:

	2003	2002	pokles/nárast
Regionálne knižnice	613 417	625 598	-1,95%
Mestské knižnice	152 813	174 338	-12,35%
Ock s profesionálnymi z.	66 227	67 497	-1,88%
Ock s neprofesionálnymi z.	132 751	130 908	+1,41%
Všetky knižnice	965 208	998 672	-3,35%

V regionálnych knižniciach má návštevnosť klesajúcu tendenciu. Jeden používateľ navštívil v roku 2003 knižnicu **10,84 krát** čo je o **-0,2 krát** menej ako v r.2002. Najviac navštívili knižnicu používatelia v *Prešove* (**12,84 krát**) a najmenej v Humennom (**7,57 krát**) v roku. Vo všetkých RK návštevnosť poklesla, najviac však vo *Svidníku*, kde jeden používateľ navštívil knižnicu o **-0,56** krát menej ako v minulom roku. V *Bardejove*, ako v jedinej RK návštevnosť stúpila a to o **+0,24** ako v roku 2002.

Poradie RK v počte návštev na 1 používateľa:

	RK	2003	2002	rozdiel
1.	Prešov	12,84	13,24	-0,4
2.	Svidník	11,60	12,16	-0,56
3.	Stará Ľubovňa	11,49	12,54	-1,05
4.	Poprad	11,21	11,21	0
5.	Vranov n/Topľou	10,88	10,89	-0,01
6.	Bardejov	8,70	8,46	+0,24
7.	Humenné	7,57	7,85	-0,28
SPOLU		10,84	11,04	-0,2

3. Výpožičky

Za rok 2003 realizovali verejné knižnice Prešovského kraja celkom **3 504 764** absenčných a prezenčných výpožičiek. V porovnaní s rokom 2002 je to o **83 432** výpožičiek menej, čo je pokles o **2,33%** vo všetkých typoch verejných knižníc PK.

Vývoj realizovaných výpožičiek v Prešovskom kraji má klesajúcu tendenciu. Najviac klesli výpožičky u neprofesionálnych knižníc, až o **-7,40%** oproti minulému roku. Najmenej klesli u regionálnych knižníc (**-0,08%**).

Výpožičky v jednotlivých typoch knižníc:

	2003	2002	% rozdiel
Regionálne knižnice	2 411 905	2 413 805	-0,08%
Mestské knižnice	526 442	563 861	6,64%
Ock s profesionálnymi z.	212 575	228 426	-6,94%
Ock s neprofesionálnymi z.	353 842	382 104	-7,40%
Všetky knižnice	3 504 764	3 588 196	-2,33%

V roku 2003 výpožičky v regionálnych knižniciach začínajú pomaly stúpať. Najviac stúpili v RK *Vranov nad Topľou* – až o **+3,75%**. Iba v dvoch RK počet výpožičiek klesol, a to najviac v *Humennom* o **-6,35%** a tiež vo *Svidníku* o **-2,02%**

Poradie RK v počte výpožičiek:

	RK	2003	2002	% rozdiel
1.	Prešov	822 541	813 480	+1,11%
2.	Poprad	378 683	378 435	+0,07%
3.	Bardejov	314 432	312 459	+0,63%
4.	Svidník	279 820	285 587	-2,02%
5.	Humenné	232 041	247 774	-6,35%
6.	Vranov n/ Topľou	208 539	201 000	+3,75%
7.	Stará Ľubovňa	175 849	175 070	+0,44%
SPOLU		2 411 905	2 413 805	-0,08%

Oproti roku 2002 sa zaznamenáva trend rastu výpožičiek z náučnej literatúry, naopak pretrváva pokles výpožičiek krásnej literatúry aj detskej aj pre dospelých.

Výpožičky podľa druhu literatúry:

	2003	2002	% rozdiel
Odborná lit. pre dospelých	903 625	945 503	- 4,43%
Krásna lit. pre dospelých	1 028 933	1 053 912	- 2,37%
Odborná lit. pre deti	268 854	269 900	- 0,39%
Krásna lit. pre deti	856 741	903 599	- 5,18%
Výpožičky periodík	446 611	415 282	+ 7,54%
Špeciálne dokumenty	35 324	41 655	- 15,20%
Prezenčné výpožičky	605 833	571 273	+6,05%
SPOLU - výpožičky	3 504 764	3 588 196	- 2,33%

Zaznamenali sme pokles výpožičiek v Prešovskom kraji. Najväčší pokles je vo výpožičkách špeciálnych dokumentov (**-15,20%**) a tiež poklesli výpožičky krásnej lit. pre deti (**-5,18%**), čo má priamu súvislosť s ubúdaním čitateľov do 15 rokov. Celkový stav výrazne

zachraňujú výpožičky periodík (+7,54%) a do určitej miery s nimi súvisiace prezenčné výpožičky (+6,05), u ktorých sme v porovnaní predchádzajúcimi rokmi zaznamenali vzostupný trend. Prezenčné výpožičky tvoria 17,28% z celkového počtu výpožičiek.

Porovnanie efektívnosti výkonov vo vzťahu k percentuálnemu zastúpeniu výpožičiek a používateľov v jednotlivých typoch knižníc:

	Počet knižníc	Výpožičky	Používatelia
Regionálne knižnice	7	68,81%	53,56 %
Mestské knižnice	16	15,71%	16,46 %
OcK s prof. zamestnancami	40	6,06%	7,28 %
OcK s neprof. zamestnancami	512	10,09%	22,70 %

Percentuálne zloženie výpožičiek podľa tematických skupín:

- odborná literatúra pre dospelých	25,78%
- krásna lit. pre dospelých	29,36%
- odborná literatúra pre deti	7,65%
- krásna literatúra pre deti	24,44%
- špeciálne dokumenty	1,01%
- výpožičky periodík	12,74%

Na 1 obyvateľa v kraji sa dosiahlo 4,49 výpožičiek, čo zodpovedá celoslovenskému priemeru 4,49.

Na 1 používateľa sa dosiahlo 33,20 výpožičiek čo je o 4,31 menej ako celoslovenský priemer 37,51.

Počet výpožičiek v prepočte podľa typov knižníc:

	na 1 obyvateľa	na 1 používateľa
Regionálne knižnice	8,58%	42,65%
Mestské knižnice	4,08%	30,29%
OcK s profesionálnymi z.	2,99%	27,67%
OcK s neprofesionálnymi z.	1,14%	14,76%
Knižnice spolu	4,49%	33,20%

Počet výpožičiek na 1 obyvateľa sa v jednotlivých okresoch pohybuje v rozmedzí od najnižšieho Snina 1,70 po 9,46 v okrese Svidník, kde funguje projekt bibliobusov a ďalej nasleduje okres Prešov-5,57, Poprad-5,23 a Bardejov-5,16.

Z okresov najnižší počet výpožičiek na 1 používateľa sa dosahuje v okrese Snina-18,14. Najvyšší opäť Svidník – 49,61 a za ním Prešov – 44,38.

IV. ĎALŠIE ÚDAJE

1. Vzdelávacie a kultúrno - spoločenské aktivity.

Knižnice ako kultúrno-výchovné a vzdelávacie inštitúcie reprezentovali okrem základných činností aj kultúrno-spoločenské podujatia .

V štatisticky vykazovanom období v roku 2003 uskutočnili verejné knižnice Prešovského kraja celkom 3 835 podujatí, čo je oproti predchádzajúcemu roku +44 podujatí.

Najviac podujatí už tradične uskutočnili knižnice okresov Poprad 794, z toho len

samotná *Podtatranská knižnica* **510**. Najmenej v okresoch *Snina* – **22**, a *Medzilaborce* **38**. Samozrejme tento ukazovateľ je podmienený aj počtom a skladbou obyvateľstva v okrese.

Z regionálnych knižníc najvyšší počet vykazuje, tak ako aj v minulom roku:

1. <i>Podtatranská knižnica Poprad</i>	510
2. <i>Hornozemplínska knižnica Vranov</i>	298
3. <i>Okresná knižnica D. Gutgesela Bardejov</i>	294
4. <i>Vihorlatská knižnica Humenné</i>	290
5. <i>Knižnica P. O. Hviezdoslava Prešov</i>	286
6. <i>Lubovnianská knižnica</i>	243
7. <i>Podduklianska knižnica Svidník</i>	185

V roku 2002 môžeme konštatovať že stúpol záujem a návštevnosť o podujatia organizované knižnicami. Je to zrejme tým že knižnice sa okrem tradičných podujatí prezentovali náročnejšími a kvalitnejšími aktivitami a podujatiami, s cieľom zviditeľniť a skvalitniť svoju činnosť smerom k používateľom a návštevníkom.

Najviac kult.-spol. a vzdelávacích podujatí sa uskutočnilo v **TSK – 24.3. – 28.3. 2003** s ústredným mottom **Knižnice pre všetkých**. Cieľom akcie bolo prostredníctvom širokej škály podujatí, činností a služieb, zviditeľnenie knižníc ako vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií a informovanie verejnosti o ich užitočnosti a jedinečnosti v poskytovaní služieb pre všetkých občanov.

2. Bibliograficko – informačná činnosť

Ťažisko bibliografickej a informačnej činnosti spočíva na regionálnych knižniciach . Spolu verejné knižnice v roku 2003 poskytl **72 569** informácií, čo je o **+55 390** viac ako v roku 2002, za čo vďačíme určite dôslednejšiemu vykazovaniu, ako to bolo dohodnuté na predchádzajúcich rozboroch. Najväčší nárast vykazujú mestské knižnice okresu Poprad .

Knižnice vypracovali **176** bibliografií a rešerší, čo je o **33** viac v porovnaní s minulým rokom a z toho **170** bolo vypracovaných v RK.

Prehľad o počte poskytnutých bibl. a faktogr. informácií v jednotlivých typoch knižníc:

	Informácie
Regionálne knižnice	53 141
Mestské knižnice	20 739
Ock s profesionálnymi z.	526
Ock s neprofesionálnymi z.	401
Všetky knižnice	74 807

Bibliografické pracoviská svoju činnosť orientovali na spracovanie súbežnej regionálnej článkovej bibliografie a vypracovanie výberových bibliografií so špecifickým orientovaním jednotlivých knižníc.

2.1 Koordinácia regionálnej bibliografie

Knižnica P.O.Hviezdoslava koordinovala činnosť regionálnej bibliografie za Prešovský kraj ako súčasť národnej bibliografie. Mgr. Marta Skalková ako členka sa zúčastnila dňa 25.6.2003 jarného zasadnutia a 18.11.2003 jesenného zasadnutia *Koordináčnej rady pre bibliografickú činnosť SR pri Slovenskej národnej knižnici v Martine*.

Na úseku regionálnej bibliografie sa na základe *Dohody o spolupráci* spolupracovalo s knižnicami Prešovského a Košického kraja pri prerozdeľovaní a excerpovaní titulov periodickej tlače a výmene záznamov. Vzhľadom na túto spoluprácu bolo potrebné zaktualizovať zoznam celoslovenských aj regionálnych periodík pre knižnice obidvoch krajov. Do zoznamov je zahrnutých 147 celoslovenských a 115 regionálnych periodík, v ktorých sa môžu nachádzať články týkajúce sa jednotlivých regiónov. Aj napriek menším technickým problémom prebiehala výmena excerpovaných článkov medzi knižnicami, čo zaručovalo pružnú komunikáciu aby sa informácia čo najrýchlejšie dostala k žiadateľovi.

Pre *Národný bibliografický ústav v Martine* boli aktualizované *Formuláre pre evidenčný súpis plánovaných bibliografických prác na rok 2004* a pripomienkované *Prehľady o vydaných bibliogr. za rok 2003* a *Bibliografiu slovenských bibliografií 2002* za knižnice Prešovského kraja.

V dňoch 19.–21.5.2003 sme sa zúčastnili *Dní regionálnej bibliografie v SNK Martin* a v dňoch 2.–4.9.2003 *Dní vedeckých knižníc v UK PU v Prešove*, kde sme boli informovaní o problémoch štandardizácie, MARC 21, o spracovaní záznamov podľa UNIMARCU, pravidiel AACR 2, ISBD a MDT a o nových trendoch a zámeroch Národného bibliografického ústavu SR.

3. Metodická a prieskumová činnosť

3.1 Krajská metodika

V rámci svojej zriaďovateľskej pôsobnosti plnila knižnica funkciu koordinačného a metodického centra pre knižnice Prešovského samosprávneho kraja na zabezpečovanie úloh vyplývajúcich z celoslovenských, krajských a regionálnych potrieb. V súvislosti s tým, sa uskutočnili rozbor, porady riaditeľov a odborných pracovníkov a tiež metodické návštevy regionálnych a ostatných knižníc v kraji.

K základným úlohám metodiky v roku 2003 patrilo sledovanie plnenia záverov z porád a Rozborov o činnosti knižníc za rok 2002. Preto boli uskutočnené aj 6 metodických návštev regionálnych knižníc a počas roka bola udržiavaná stála spolupráca a komunikácia s riaditeľmi, metodikmi, ako aj ostatnými pracovníkmi knižníc v kraji formou metodických konzultácií osobne, telefonicky a e-mailom

3.2 Koordináčna a dokumentačná činnosť

V rámci koordinácie knižničných činností sme sa sústredili na nový spoločný **Knižničný softvér KIS 3G**. Preto sme zorganizovali poradu riaditeľov RK v *Okresnej knižnici D. Gutgesela v Bardejove*, na ktorej bol prítomný Doc. Katuščák – generálny riaditeľ SNK v Martine a vedúca OK VÚC Eva Arvayová. Urobili sme prieskum podmienok a možnosti implementácie tohto systému do knižníc PK. Najdôležitejšou podmienkou je vhodné internetové pripojenie a počítačová technika s OS Windows 2000 alebo Windows XP. Písomne sme informovali VÚC o potrebe finančných prostriedkov na zakúpenie novej počítačovej techniky pre RK.

TSK -Týždeň slovenských knižníc (24.3. – 28.3.2003)

Motto 5. ročníka "Knižnice pre všetkých"

Počas tohto týždňa, knižnice svojimi aktivitami prezentovali prácu a svoje nezastupiteľné miesto v dnešnej spoločnosti pri poskytovaní služieb širokej verejnosti. Táto akcia bola dostatočne spropagovaná v rámci kraja a zapojili sa knižnice na území mesta Prešov - *Štátna vedecká knižnica, Univerzitná knižnica PU a Knižnica P.O.Hviezdoslava*. TSK bol zo strany Knižnice POH koordinovaný na úrovni kraja. Prebiehal vo všetkých regionálnych knižniciach, v mestských knižniciach a vo väčších obecných knižniciach. Slávnostné otvorenie TSK sa konalo za prítomnosti predstaviteľov a osobností miest a obcí a za prítomnosti niektorých predstaviteľov PSK. Na základe spracovaného plánu prebiehalo v knižniciach množstvo zaujímavých podujatí. Komplexné vyhodnotenie bolo zaslané na SSK a sekciu verejných knižníc.

3.3 Poradenská, školiaca a hodnotiaca činnosť

V rámci krajskej metodiky boli zabezpečované úlohy, odporúčania a usmernenia vyplývajúce z celoslovenských potrieb pre MK SR a SNK – Odbor pre knižničný systém pre nadriadeného zriaďovateľa VÚC – Odbor kultúry a úlohy pre odbornú činnosť knižníc.

- **Porada riaditeľov regionálnych knižníc 30.1.2003** – za účelom kooperácie a informovanosti pri realizácii odborných podujatí a unifikovanosti jednotlivých odborných činností knižníc.
- **Koordinačná porada bibliografov Prešovského a Košického samosprávneho kraja – 3.2.2003** v Knižnici P.O.Hviezdoslava v Prešove – prizvaní - Národný bibliografický ústav SNK Martin – o stave regionálnej bibliografie v knižniciach oboch krajov, zhodnotenie výmeny záznamov a návrh ďalšieho postupu.
- **Rozbory činnosti knižníc Prešovského kraja za rok 2002 – 2003** v Konferenčnej miestnosti Knižnice P.O. Hviezdoslava za prítomnosti zástupcov MK SR, SNK Martin, Odboru kultúry PSK, riaditeľov a metodikov regionálnych knižníc Prešovského samosprávneho kraja.
- **Porada metodikov regionálnych knižníc 16.7.2003 v Hornozemplínskej knižnici vo Vranove n/T.** – majetkoprávna evidencia v obecných knižniciach.
- **Porada riaditeľov regionálnych knižníc – 23.10.2003 v Okresnej knižnici D. Gutgesela v Bardejove** za prítomnosti vedúcej Odboru kultúry ÚPSK, a generálneho riaditeľa SNK v Martine k možnosti implementácie nového knižničného systému do knižníc PSK.
- **Školenie bibliografov Prešovského a Košického kraja 11.11.2003** - k opravám regionálnych databáz na konverziu a prácu v BIBUNI.
- **Cyklus školení a záverečné skúšky pre knihovníkov školských knižníc Prešovského a Košického kraja** v spolupráci s Metodickým centrom v Prešove

3.4 Štatistická, rozborová, analytická a koncepcná činnosť

Na základe štatistických výkazov o činnosti knižníc Prešovského kraja boli spracované **Sumáre Ročných výkazov o knižnici KULT 10-01** za regionálne knižnice, mestské knižnice, obecné knižnice s profesionálnymi zamestnancami, obecné knižnice s neprofesionálnymi zamestnancami a knižnice spolu.

Na základe štatistických podkladov bolo spracované **Vyhodnotenie činnosti knižníc Prešovského kraja za rok 2003**.

Správa o plnení uznesenia vlády č. k Stratégii rozvoja slovenského knihovníctva do r. 2006 spracovaná na základe požiadavky Odboru kultúry ÚPSK.

Všetky činnosti metodického oddelenia boli cielene zamerané na udržanie a zvyšovanie úrovne knižničných služieb knižníc Prešovského kraja a rozširovanie záberu metodickej pomoci.

3.5 Edičná činnosť

V rámci edičnej činnosti bolo vydaných 21 titulov. Oproti minulému roku, kedy bolo vydaných 54 titulov je to o 33 titulov menej. Všetky tituly boli spracované regionálnymi knižnicami.

Vihorlatská knižnica Humenné – 6 – *Odkaz kresťanskej lásky v krásnej literatúre* – odporúčajúca bibliografia, *Dejiny obcí (2.časť)* – regionálna bibliografia, *November 89 v regionálnej tlači* – bibliografický leták, *Knihovnícky obzor* – časopis pre knihovníkov obecných knižníc a i.

Podduklianska knižnica vo Svidníku – 5 – *Významné výročia v hudbe r.2003* – informačný leták, bibliografické materiály: *Poznávajme osobnosti nášho regiónu*, *Povesti vo svetovej literatúre*, *Jozef Šelepec – Personálna bibliografia k 65.výročiu narodenia* a i.

Knižnica P.O.Hviezdoslava v Prešove – 3 – *Alexander Duchnovič po 200 rokoch (1803-1865)* – jubilejná publikácia k 200.výročiu narodenia, *Slovensko a Európska únia* – odporúčajúca bibliografia, *Pamätníky významných osobností v Prešove* – personálna bibliografia.

Okresná knižnica D.Gutgesela v Bardejove – 2 – Bardejovský knihovník – spravodajca pre obecné knižnice.

Podtatranská knižnica Poprad – 2 – Tatry – bibliografia článkov časopisu 2002, Ján Juraj Rainer – skladačka k jubileu Smokovca.

Hornozemplínska knižnica Vranov n/T – 2 - *Klenotnica Slovenska sv.Cyryl a sv.Metod* – odporúčajúca bibliografia, *Hľadám si prácu* – bulletin Knižnica ako komunitné centrum.

Lubovnianska knižnica Stará Ľubovňa – 1 – *Brána jazyku otvorená aneb Záchvevy* – almanach lit. prác detí okresu Stará Ľubovňa a Vsetín.

	r.2003	r.2002	Rozdiel
Metodické návštevy	452	516	-64
Odb. kurzy, porady semináre	116	93	+13
Edičná činnosť	21	54	-33

4. Pracovníci knižníc

Počet zamestnancov knižníc sa oproti minulému roku znížil z **249,54** na **237,75** čo je o **11,79** (prepočítaný stav) pracovníkov menej ako v roku 2002.

V regionálnych knižniciach sa zvýšil počet pracovníkov z **148,45** na **151,7** zamestnancov pričom odborní zamestnanci klesli z **125,25** na **122,7** čiže o **2,55** menej.

Na 1 odborného pracovníka pripadá **19 657** výpožičiek a **461** zaregistrovaných používateľov.

V RK pracuje v rámci odborných pracovníkov **98,37 %** žien.

Celkový stav pracovníkov je v pomere k poskytovaným službám poddimenzovaný. Nedostatok pracovníkov knižnice riešili dohodami s UP na verejnoprospešné práce a absolventov.

Na mzdy pracovníkov bolo vynaložených **26 764 000 Sk** . Priemerná mzda v knižniciach PSK dosahovala **9 381 Sk**.

V RK priemerná mesačná mzda oproti minulému roku mierne stúpila z **9 979 Sk** na **10 573 Sk**.

Priemerná mes. mzda pracovníkov v jednotlivých regionálnych knižniciach PSK

	RK	2003	2002	2001	2000	1999
1.	Bardejov	10 636 Sk	10 465 Sk	8 839	8 166	7 647
2.	Humenné	11 360 Sk	10 400 Sk	8 785	8 571	8 474
3.	Poprad	10 451 Sk	10 220 Sk	8 732	8 481	8 008
4.	Prešov	9 555 Sk	8 694 Sk	8 014	7 589	7 465
5.	Stará Ľubovňa	11 650 Sk	11 578 Sk	10 120	9 686	8 868
6.	Svidník	10 948 Sk	10 376 Sk	9 727	9 441	8 887
7.	Vranov n/Topľou	10 305 Sk	9 412 Sk	9 000	8 240	8 227
SPOLU		10 573 Sk	9 979 Sk	8 893	8 487	8 139

V mestských knižniciach priemerná mzda oproti minulému roku klesla z **10 436 Sk** na **10 187 Sk**.

5. Finančné zabezpečenie knižníc**Prevádzkové dotácie**

Celkové neinvestičné náklady na činnosť knižníc činili **55 179 900 Sk**, čo je o **2 480 600 Sk** viac ako v roku 2002.

Prevádzkové dotácie a transfery na činnosť činili spolu **46 082 000**, z toho:

- zo štátneho rozpočtu **20 000 Sk**
- z rozpočtu. VUC **33 670 000 Sk**
- z rozpočtu obce **12 392 000 Sk**

Nákup knižničného fondu

Na nákup knižného fondu knižnice vyčlenili **4 760 900 Sk** čo je o **273 700 Sk** viac ako v roku 2002 index je **106,1** a to je o **6,1 %** viac ako v roku 2002.

Finančné prostriedky na nákup KF podľa typov knižníc:

	2003	2002	% rozdiel
Regionálne knižnice	1 964 900	1 962 000	+ 0,15
Mestské knižnice	1 217 000	889 800	+ 36,77
Ock s profesionálnymi z.	507 800	534 600	- 5,01
Ock s neprofesionálnymi z.	1 071 200	1 100 800	- 2,69
Všetky knižnice	4 760 900	4 487 200	+ 6,1

Z regionálnych knižníc najviac finančných prostriedkov na nákup KF vyčlenili:

	RK	2003	2002	2001	% rozdiel
1.	Bardejov	348 000	211 000	379 956	+ 65%
2.	Humenné	204 900	122 000	177 841	+ 67%
3.	Poprad	294 000	341 000	358 563	- 13,8%
4.	Prešov	362 000	512 000	528 398	- 29,3%
5.	Stará Ľubovňa	225 000	223 000	348 859	+0,9%
6.	Svidník	227 000	225 000	232 670	+0,9%
7.	Vranov n/Topľou	304 000	328 000	255 472	-7,3%
SPOLU		1 964 900	1 962 000	2 281 759	+ 0,14%

V RK v porovnaní s rokom 2002 finančné prostriedky na nákup KF sotva badateľne stúpili (+0,14%). V porovnaní s rokom 2001 je to však pokles až o -13,9% a to i napriek neustále sa zvyšujúcim cenám kníh

Z regionálnych knižníc na nákup KF oproti minulému roku najviac navýšili finančné prostriedky na nákup KF dve knižnice – *Humenné* (+67%) a *Bardejov* (+65%). Naopak, najviac klesli prostriedky na nákup KF v *Prešove* a to o -29,3%

Kapitálové výdavky

Kapitálové výdavky boli pokryté vo výške **5 523 000 Sk**, čo je o **4 215 000 Sk** viac ako v minulom roku.

Kapitálové výdavky v RK:

	RK	2003	2002	2001
1.	Bardejov	0	200 000	81 475
2.	Humenné	4 325 000	1 097 000	0
3.	Poprad	59 000	27 000	0
4.	Prešov	0	0	0
5.	Stará Ľubovňa	0	0	0
6.	Svidník	145 000	0	850 100
7.	Vranov n/Topľou	500 000	0	0
SPOLU		5 029 000	1 324 000	931 475

Výnosy z hlavnej činnosti

Výnosy z hlavnej činnosti verejných knižníc Prešovského kraja dosiahli sumu **54 771 100 Sk**

Z toho:

- tržby **7 375 900 Sk** - z toho poplatky za knižničné činnosti - **3 989 700 Sk**
- iné výnosy **1 313 200 Sk** – z toho prostriedky zo št. rozpočtu - **387 700 Sk**

V regionálnych knižniciach výnosy činili spolu **40 670 400 Sk**, z toho:

- tržby - **5 913 200 Sk** - z toho popl. za knižničné činnosti - **3 029 000 Sk**
- iné výnosy - **1 087 200 Sk** - z toho z prostr. zo št.rozpočtu - **254 000 Sk.**

V. ZÁVER

V súvislosti s rokom 2003 môžeme konštatovať, že verejné knižnice v Prešovskom kraji plnili významnú funkciu v oblasti kultúrno-výchovnej informačnej a vzdelávacej. Čoraz častejšie plnia sociálnu funkciu pre znevýhodnených občanov, pre ktorých je knižnica často jediným dostupným zdrojom informácií.

Pracovníci knižníc sa snažili skvalitniť a sprístupniť služby všetkým občanom.

Knihovnícku verejnosť najviac potešil nový knižnično-informačný systém KIS 3G a vedenie knižníc sa sústredilo na prípravu podmienok pre úspešnú implementáciu tohto systému do RK Prešovského kraja. Mrzí nás zvyšovanie cien kníh a to, že pre nedostatok financií klesajú prírastky do našich knižniciach a napriek tomu sa snažíme hľadať mimorozpočtové zdroje, aby sme čo najlepšie uspokojili požiadavky našich čitateľov.